

Ο ΚΑΛΟΠΕΡΟΣ

I

TΟ έξοχικὸ σπίτι, ὅπου μένω τοὺς μῆνας τοῦ θέρους, ἀπέχει ἀπὸ τὸ Μοναστῆρι ἔως ἐνα τέταρτο τῆς ὥρας. Μεσολαβοῦν χωράφια, σπαρμένα μὲ κριθάρι ἢ φασόλια, καὶ πρέπει νὰ διασκελίσῃς μερικοὺς τοίχους καὶ νὰ περάσῃς τὰ χωράφια αὐτὰ γιὰ νὰ φθάσῃς πρῶτα εἰς τὴν πλατεῖαν, ὅπου εἶναι δύο ταπεινὰ καφενεῖα καὶ ἔνα μαγαζάκι μὲ πανικά, ἵσχνός ἀντιπρόσωπος τῶν ἐμπορικῶν τῶν πόλεων, καὶ ἔπειτα εἰς τὴν Μονήν.

Ἐκεῖνο τὸ ἀπόγευμα ἐκίνησα λίγο νωρίτερα γιὰ τὴν Μονή. Ἐφουσοῦσε ἔνα δροσερώτατο ἐλαφροθόρι. Εἰς ἐν ἀπὸ τὰ σπαρμένα, καμμιὰ δεκαριὰ γυναικες, νέαις ἢ περισσότερες καὶ ἄλλα τόσα παιδιά, σκυμμένοι ὅλοι, ἐφασουλογούσαν. Ἐχαιρέτησα κ' ἐστάθηκα. Γνωστή μου χωρική, χωρίς ν' ἀφήσῃ τὴν δουλειά της, μοῦ εἶπε·

— Νὰ πᾶς ίσια στὸ Μοναστῆρι. Στὴν αὐλὴν εἶναι συναγμένοι παπάδες καὶ καλογέροι καὶ μιλοῦνται γιὰ τὸ Γερμανό, ποῦ δὲ θέλει νὰ πάγι στὸν "Αη Πέτρο.

"Ηξευρα τὴν ὑπόθεσιν καὶ ἐτάχυνα τὸ βῆμα μου. Ἐκρατοῦσε ἀκραγῆσια τριγύρῳ, ποῦ τὴν διέκοπταν, πότε πότε, τὰ γλυκά, τὰ παραπονετικά, θὰ ἔλεγες, κελαδήματα τῶν κορυδαλῶν, διοῦ ἀφοδοι ἔτρεχαν ἀνάμεσα εἰς τὰ σπαρτά, ἢ ἐπτερύγιαν ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς τῶν ἐργατῶν.

"Η πλατεῖα, ἡ πρὸ τῆς Μονῆς, ἡτο ἔρημος· εἰς τὰ καφενεῖα κανεῖς· ἔγῳ δὲ ἐπῆγα κατ' εὐθεῖαν κ' ἐκτύπησα τὴν σιδερένια πύλη τοῦ Μοναστηρίου. Ἀκούσθηκαν βήματ' ἀπὸ πίσω, δέξιοις μοχλὸς ἀφγρέθη, ἡ μικρὴ πορτοῦλα ἀνοίχθηκε μὲ δυνατὸ τριγμό, ἔγῳ πέρασα μέσα καὶ ἡ πορτοῦλα ἐξανακλείσθη πίσω μου.

Εἰς τὴν μαρμάρινη αὐλὴ, γύρῳ εἴς τὰ πεζούλια, ἐκάθηντο δύο τρεῖς παπάδες, πέντ' ἔξη καλόγυροι καὶ διδάσκαλος τοῦ χωριοῦ κ' ἐσυζητοῦσαν. Ἐγὼ ἐκάθησα κοντά στὸν Ἀγαθάγγελο, μοναχὸ τυφλό, ἀλλὰ τοῦ δποίου ἡτο ἀξιοθάμαστος ἢ ψυχικὴ δέσυδέρκεια. Ἡτο πενηντάρης δ καλόγερος, καλοκαμωμένος, ρωμαλέος ἀνδρας. Ναυτικός, ἐγύρισε ἀπὸ παιδὶ πολὺν κόσμο, δταν ἔξαφνα, κατόπιν

ἔνος ταξειδιοῦ εἰς τὴν πατρίδα, ἐκεὶ ποῦ ἐκάθητο στὸ καφενεῖο κ' ἔπινε καφέ, σὰν κάποιο χέρι νὰ τοῦ ἔρριψε ἔνα πέπλο στὰ μάτια του, σιγὰ τὸ φῶς του ἐθάμπωνε, ἔωσοῦ ἔσδυσε δλότελα. Συγγενῆ δὲν εἶχε κανένα καὶ κατέψυγε στὴ Μονὴ καὶ θαυμάζει κανεὶς τὴν ἀπάθεια, μὲ τὴν δποίαν ὑποφέρει τὸ πάθημά του. Ξεύρει δλίγα γράμματα, ἡ κρίσις του δμως εἶνε γερή καὶ συχνὰ ἀστειεύεται μὲ πολλὴν χάριν. Διπλα του, ἀριστερῷ, ἐκάθητο διδάσκαλος.

— Κάθησε τώρα, μου λέγει, ν' ἀκούσῃς τὴν συζήτησι, νὰ πῆς καὶ σὺ τὴ γνώμη σου, νὰ μᾶς φωτίσῃς, ἐπρόσθεσε μὲ χαμόγελο.

— 'Εσύ δὲν ἔχεις ἀνάγκη νὰ σὲ φωτίσουν, εἶπεν διδάσκαλος.

— 'Αλήθεια, πῶς τὸ λές, δάσκαλε, ἐκεῖνο τὸ ἐλληνικὸ ρήτο; ήρώτησεν διδάσκαλος.

— «Νοῦς δρᾷ καὶ νοῦς ἀκούει», εἶπεν διδάσκαλος.

— Πολὺ ὥρατο ρήτο, πολὺ μ' ἀρέσει, εἶπεν δικαλόγερος, γιατὶ εἰν ἀληθινό. 'Εγώ, σχώρεσέ με Θεέ μου, καλύτερα βλέπω τώρα πολλὰ πράμματα παρὰ πρῶτα.

— Καὶ τὶ ζητήματα ἔχουν; ήρώτησα.

— Αρχισαν, εἶπεν διδάσκαλος, μὲ τὸ ζήτημα του Γερμανοῦ, δστις ἐπανεστάτησε πάλιν τώρα δμιλοῦν περὶ ζωοκλοπῆς. Ακούσατε.

Τὴν προπερασμένην νύκτα εἶχαν κλέψη του Νικόλα του Λευτέρη ἔνα καλὸ ἄρνι καὶ διηγούμενος, ἐκεῖνο τὸ πρωΐ, ὡμίλησε πάλιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν περὶ τῆς κλοπῆς ἐν γένει καὶ ιδίως περὶ τῆς ζωοκλοπῆς, τῆς πληγῆς αὐτῆς, ἡ δποία, ἀν δὲν λείψῃ, ἐδροντοφώνησε ἐκατοστὴν τώρα φορὰν διηγούμενος, θὰ ἀτιμασθῇ δ τόπος μας ἐξ δλοκλήρου. Εἶπε καθένας τὴν γνώμην του καὶ τὸ συμπέρασμα ἦτο νὰ δμιλῇ συχνὰ διηγούμενος, νὰ στηλιτεύῃ τοὺς κλέπτας, ἵσως μὲ τὸν καιρὸν ἐπέλθῃ διοθωσις.

— Καλὰ καὶ ἀγα κα εἰν αὐτά, εἶπεν διδάσκαλος, μὰ χρειάζεται καὶ κάτι ἀλλο, πῶς τὸ πες μιὰ φορά, δάσκαλε;

— Σὺν Αθηνῷ καὶ χεῖρα κίνεις εἶπεν ἐκεῖνος.

— Τώρα ἔγώ, εἶπεν διδάσκαλος, δὲν γνωρίζω μηδὲ τὴν Αθηνᾶ, μηδὲ τὴν χήρα, μὰ καταλαβαίνω τὶ θέλει νὰ πῇ δ δάσκαλος. Απὸ τὸν καιρὸ ποῦ ἐκεῖνος ποῦ ξέρετε (οἱ χωρικοὶ τὸν ηξευραν) ἔτουφέκισεν ἐκεῖνον ποῦ ξέρετε ποῦ πῆγε νὰ τοῦ ξανακλέψῃ, δ κλέφτης ἐκουτσάθηκε, μὰ δὲν ἔκλεψε πλιό· ἐδιωρθώθηκε. Ή δμιλία του γουμένου εἶνε ἡ Αθηνᾶ, νὰ ποῦμε, καὶ τὸ τουφέκι εἶνε ἡ χεῖρα καλὰ τὰ πα, δάσκαλε;

— Έγέλασαν δλοι, δ δὲ Ιερώνυμος, τὸ λεγόμενον παπαδάκι, διὰ τὸ μικρὸν του ἀνάστημα, νέος ιερεύς, ἐγγράμματος, εἶπε.

— Οι χωρικοὶ μας εἶνε ἀξεστοί, Αγαθάγγελε, καὶ θέλουν διδάσκαλία.

— Καὶ τὰ δυὸ γιατρικὰ τὰ θένε, παπᾶ, καὶ οἱ ἀξεστοί καὶ οἱ ξυσμένοι.

— Ο δὲ Γερμανός ἔχει τουφέκι μαζί του; ήρώτησεν ἔνας.

Καὶ ἐπανέφεραν τὸ ζήτημα του Γερμανοῦ, τοῦ παράξενου καλόγερου, δπου δὲν ηθελε αὐτὴ τὴ φορὰ νὰ πάῃ στὸν Αγ. Πέτρο, τὸ

καλύτερο κτήμα τῆς Μονῆς, ποῦ τὸ ἐφύλαττε αὐτὸς κάθε χρόνο. Τί νὰ ἔτρεξε; Ὁ Ἡγούμενος καὶ ἐθύμωνε καὶ ἐπαρακαλοῦσε· μὰ τὸ Γερμανὸ τὸν εἶχε πιάση πεῖσμα. Αὐτὰ μᾶς εἰπεν δὲ Ιερώνυμος, μὲ παρεκάλεσε μάλιστα νὰ ἐπέμβω καὶ ἐγώ, καθὸ φίλος τοῦ Γερμανοῦ.

Εἶπαν, εἶπαν, οἱ μὲν ὑπέρ, οἱ δὲ κατὰ τοῦ ἀνυποτάκτου, ὅπως εἰς δλα τὰ ζητήματα.

—Ο ὑποταχτικὸς πρέπει νὰ ὑπακούῃ, εἶπεν ἔνας.

—Μὰ καὶ δὲ Γερμανὸς θᾶχη τὸ λόγο του· θὰ τὸν ἐπείραξε κάποιος.

—Μὰ γιατί εἴμαστε καλόγηροι; γιὰ νὰ ὑπομένουμε· ἀλήθει· Ἀγαθάγγελε; ηρώτησεν ἔνας.

—Κάθε πέτρα θὰ συμφωνήσῃ μαζί σου, εἶπεν δὲ Ἀγαθάγγελος.

Ἐφιλονείκησαν ἀκόμη λίγο, ὅταν ἀκούσθηκε τὸ καμπανάκι, ποῦ προσκαλοῦσε γιὰ τὴν ἑσπερινὴ τροφὴ καὶ οἱ καλόγηροι σιγὰ σιγά, ἔνας ἔνας, ἀπεισύρθησαν δλοι.

II

Μείνας μόνος, ἑτοιμαζόμουν καὶ ἐγώ νὰ φύγω, ὅταν ἔξαφνα βλέπω ἐρχόμενον τὸν Γερμανὸ τὸν Καλόγερο. Ἡρχετο ἀπὸ τὸ κελλί του, ἐπληγίασε καὶ ἐκάθησε κοντά μου.

Εἶνε ἄνω τῶν 80 τώρα καὶ φέρει τὸ βάρος τόσων ἐτῶν μὲ ἀπίστευτον ἄνεσιν· δηλαδὴ σὰν νὰ μήν τὸν ἐνοχλοῦν καθόλου τόσοις χειμῶνες ποὺ πέρασαν ἀπὸ πάνω του· μόνο πῶς τὸν ἀσπρισαν δλότελα καὶ ἔχεις ἐμπροστά σου ἔνα πελώριον ἀνάστημα, μᾶλλον ἰσχνὸν μὲ μάτια ποῦ δὲν ἴσχυσε νὰ θαμπώσῃ δὲ χρόνος, μὲ μίαν γενεάδα κατασπρη καὶ πυκνή, δποῦ σκεπάζει τὸ στήθος του δλο καὶ μὲ δμοια καλογερικὰ μαλλιά. Εἶνε δέκο χρόνια ποῦ ἥλθε στὸ Μοναστῆρι καὶ ἀλλα τόσα δποῦ τὸν γνωρίζω, πάντα δέ, δσάκις μοῦ παρουσιάζεται, θαρρῷ πῶς βλέπω τὸν βασιλέα Δήρ, καθὼς τὸν παριστάνουν οἱ ἡθοποιοί, δηλαδὴ καὶ εἰς τὴν δόξαν του καὶ καθὼς ὅταν τὸν ἔδιωξαν αἱ θυγατέρες του. Μάλιστα, μιὰ φορά, στὰς ἀρχὰς τῆς γνωριμίας μας, τοῦ εἶπα, ἄμα τὸν εἶδα — «Ἐλα κάθησε, διωγμένε βασιλῆ». Ἐνθυμοῦμαι· ἐτινάχθη κάπως, μὲν κύρτταξεν ἀσκαρδαμυκτεὶ καὶ σὰν ἡρεθισμένος, μετ’ ὀλίγον δμως ἥσυχασε καὶ μοῦ εἶπεν ἥρεμα:

—Οχι, δὲ μὲν ἔδιωξε κανεὶς· ἐγὼ ἔφυγα.

Τὶ ἐννοοῦσε μὲν αὐτὸ δὲν ἥμποροῦσα νὰ μαντεύσω.

—Γιατί δὲν πηγαίνεις στὸν Ἀγ. Πέτρο; τὶ ἔτρεξε πάλι; τὸν ἡρώτησα.

—Κάποιος ἀπ’ αὐτοὺς τοὺς χαμένους, σὰν καὶ ἐμένα, μὲν ἐπείραξε δυνατά. Μὰ θὰ πάω πὲς τοῦ γουμένου νὰ μοῦ ἑτοιμάσουν δὲ τι πρέπει καὶ αὔριο πρωὶ φεύγω.

—Πήγαινε, τοῦ εἶπα, καὶ σοῦ δίνω τὸ λόγο μου, αὐτὴ τὴ φορά, νὰ ἔλθω νὰ σ’ εῖρω νὰ περάσωμε μιὰ μέρα μαζί.

—Ἀν ἔλθῃς, μοῦ εἶπε μὲν ζωηρότητα, θὰ σοῦ χρωστῶ εὐγνωμοσύνη· ἔλα χωρὶς ἀλλο, ἐπρόσθεσε, καὶ νὰ ιδῆς πῶς θὰ σὲ περιποιηθῶ.

Καὶ ἀλλοτε εἶχ’ ἀποφασίση νὰ ἐπισκεψθῶ τὸν καλόγερο εἰς τὸ κτήμα, τοῦ δποίου μοναδικὸς ἐπιστάτης καὶ φύλακας ἦτον αὐτὸς

κάθε χρόνο και πάντα έμποδιζόμην ἀπὸ κάτι τι. Ἡτο δὲ γί ἐπιθυμία μου ζωγροτάτη, διότι ἐπιθυμοῦσα πολλὰ πράγματα νὰ ἔξιχνιάσω ὡς πρὸς τὸν παράξενο και κάπως μυστηριώδη καλόγερο.

Ο, τι ἡξεύραμεν διὰ τὸν Γερμανὸν, ἦτο δὲ εἰς τὸν κόσμον ἦτο ναυπηγὸς και ἀπὸ τοὺς καλούς. Δαμπρὸς ἐργάτης, ἔδρασε εἰς τὰς παραδουναβεῖους πόλεις, ὅπου ἦτο γνωστότατος· δὲ τι ἀγαποῦσε τὰ γλέντια, χωρὶς δμως ν' ἀμελῇ τὴ δουλειὰ του· δὲ τι ἔξαφνα, μεγάλος πλέον, καποὺ ὑπανδρεύθη και μετὰ ὀλίγον καιρὸν τὸν εἰδαν νὰ γυρίζῃ ὅλα ἔκεινα τὰ μέρη, χωρὶς πουθενὰ νὰ βιάψῃ· δὲ τι ἐγλεντοῦσε τώρα συγχότερα· δὲ τι ἐγίνετο ἄφαντος διὰ νὰ ξαναφανῆ κατόπιν· δὲ τι ἦσαν παράξενα και τὰ ἔργα του και τὰ λόγια του και δὲ τι τέλος πάντων μὲ πολλὴν ἀπορίαν τὸν εἰδαν ἔξαφνα εἰς τὸ Μοναστῆρι μας καλόγερον, μετονομασθέντα Γερμανόν, ἀπὸ Γεώργιος (Μαστρογιώργης) δποῦ ἦταν εἰς τὸν κόσμον. Τὴν ιστορίαν του (τῶν τελευταίων χρόνων) δὲν τὴν εἶχε μάθη κανείς· δὲ τοῦ δὲν ὠμιλοῦσε· νὰ τὸν ῥωτήσῃ δὲν ἐτολμοῦσε κανείς.

Ἐγνωρίσθην μαζὶ του και δὲν ἀργήσαμεν νὰ γίνωμεν φίλοι. Ἡτο ἔξυπνος ἄνθρωπος, τοῦ κόσμου, πολλὰ ἴδων και πολλὰ δοκιμάσας. Ἡγάπα νὰ διηγῆται, ἀλλὰ ώμιλοῦσε ἀσυνάρτητα και πάντα μὲ κάποια νευρικὴ ταραχὴ. Ἡτο πτωχότατος, ἔφερε δμως τὸν σταυρὸν του (δπως τὸν ἔλεγχο) μὲ σταϊκότητα. Κάποτε τὸν ἔκεντοῦσα: Ναυπηγὸς ἐσύ — τοῦ ἔλεγχα, — πρωτομάστορας ὅλη σου τὴν ζωὴν και ἔξαφνα καλόγερος, μὲ σταυρωμένα χέρια... — Μιᾶ μέσα στὸ γάλα, μοῦ ἀπαντοῦσε, ἦθελε νὰ πέσῃ; ἔπεισε δμως... μὴν τὰ ῥωτᾶς... — Ποῦ θὰ μοῦ πάξ, ἐσκεπτόμην μέσα μου, θὰ σὲ καταφέρω νὰ μιλήσῃς.

III

Ανατολικά, δύο ὥρας μακρὰν τῆς Μογῆς, εἰς τοὺς πρόποδας τῆς Ἀγίας Λιτας τοῦ ὑψηλοτέρου βουνοῦ, μοναδικοῦ, ὡς γνωστόν, κατοικητηρίου τοῦ προφήτου, ἔκτείνεται στενὴ σχετικῶς ἀλλὰ μακροτάτη κοιλάς, μᾶλλον λαγκαδιά, δλη κατάφυτος, ἀληθινὴ δσαις, ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς ἔηρασίας και τοῦ πετρώδους περιβάλλοντος. Παντοειδῆ δπωροφόρα δένδρα σκεπάζουν τὴν ἔκτασιν ὅλην και ἡ χλόη, ἀρδευομένη ἀπὸ ἄφθονον νερόν, ὅργιάζει, θὰ ἔλεγες· τόσον εἰνε πυκνή, γελαστὴ και χαρούμενη, δποῦ σοῦ ἔρχεται νὰ κυλισθῆς ἐπάνω της και ν' ἀποκοιμηθῆς ἔκει ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ τερπνὸ μουρμουρητὸ ταπεινῆς πηγῆς, δποῦ βέσι σιγαλὰ παρέκει. Μικρὴ ἔκκλησοῦλα, δ ἄγιος Πέτρος, ἔξ οῦ και ἡ ὄνομασία τοῦ μέρους ἔκεινου, και ταπεινὸ χωρικὸ σπιτάκι κάτασπρο, εἰνε τὰ μόνα κτίρια ἔκει.

Μιὰ πρωΐη τοῦ Ιουλίου (εἶχε κοπάσῃ τὸ δυνατὸ μελτέμι δποῦ φυσοῦσε δλόκληρη ἔνδομιαδά) ἐπῆγα νὰ ἐπισκεψθῶ τὸν Γερμανό, φέρων μαζὶ μου παντοειδῆ τρόφιμα και καπνὸν πολὺν διὰ τὸν φίλον μου, φοβερὸν καπνιστὴν — και κρασί, ἐπειδὴ και αὐτὸ δὲν τὸ ἐμισοῦσε καθόλου. Ἐπρεπε νὰ περάσωμεν μαζὶ ὅλην τὴν ἡμέραν και νὰ τὴν περάσωμεν καλά. Ἡθελα και νὰ τὸν ζαλίσω· ἡξεύρα δὲ δὲ τι

γι' αὐτὸ δὲν θὰ ἐκοπίαζα πολὺ. Ἡτο πολὺ πρωτὶ ἀκόμη ὅταν ἔφθασα
ἔξω ἀπὸ τὸ σπιτάκι τοῦ καλόγερου, δστις, μόλις μὲ ἀντελήφθη ἀπὸ
μέσα, ἐτινάχθη ἔξω, ωρμησεν ἐπάνω μου, μ' ἔδοήθησε νὰ καταιθῶ
ἀπὸ τὸ γαϊδουράκι ποῦ μ' ἔφερε καὶ μὲ πολλὰ ἐπιφωνήματα ἀνυ-
ποκρίτου χαρᾶς, μὲ παρέσυρεν εἰς τὸ παλάτι του μέσα, καθὼς
τ' ὠνόμαζε. Δὲν μ' ἐπερίμενε καὶ ἐπηγαινοήρχετο, πηδῶν ἀπὸ τὸν
ἐνθουσιασμόν του.

— Τ' ἡταν αὐτό, τ' ἡταν αὐτό; ἔλεγε, ἐνῷ συγχρόνως ἐτοιμαζε
τὸ καμινέτο του νὰ φήσῃ καφὲ μὲ γάλα. Αὐτὸ εἶνε παράδεισος!

— Νά, τί εἶνε· εἶπα ἔγώ, ἐνῷ συγχρόνως ἔβλεπα ἀπὸ τὸ παρά-
θυρον τὸ μαγικὸν πανόραμα, δποῦ ἀπλώνετο ἐμπροστά μας.

— Δὲ λές φέμιματα, εἶπεν ἐκεῖνος· νά καὶ ὁ "Αης Πέτρος ἐδῶ μὲ
τὰ κλειδιά· σωστὸς παράδεισος ἐπίγειος.

Μετὰ τὸν καφέ, ἐβγήκαμεν ἔξω καὶ περιήλθομεν δόλο τὸ κτῆμα
καὶ ἔγώ δὲν ἔπαισα νὰ θαυμάζω τὰς καλλονὰς δποῦ ἐστόλιζαν τὸ
μέρος ἐκεῖνο· τίποτε δὲν ἔλειπε· οὕτε ποικιλία, οὕτε ἄρωμα, οὕτε
χρῶμα· καὶ δλ' αὐτὰ καταυγάζόμενα ἀπὸ ἔνα θεσπέσιον φῶς, δποῦ
ἔκαμψε τὰ πουλάκια νὰ τερετίζουν ἀδιάκοπα καὶ νὰ πετοῦν ἀκού-
ραστα ἀπὸ κλαδί σὲ κλαδί. Αληθινὴ χαρὰ Θεοῦ.

Ἡλθαν ἔνδεκα ώρες χωρὶς νὰ τὸ καταλάθωμεν. Ο στόμαχος
δμως ἥρχισε νὰ διαμαρτύρεται προβάλλων τὰ ἀπαράγραπτα δικαιώ-
ματά του καὶ — τί εἶχαμεν νὰ κάμωμεν; — ἐπεστρέψαμεν εἰς τὸ
παλάτι τοῦ βασιλέως Λήρ. Τὰ ἐπιπλα δλα τοῦ ἀγροτικοῦ παλατιοῦ
ἥσαν κρεβδάτι, τραπέζι καὶ δύο σκαμνιά, δλα ἀξεστα. Απλώσαμεν
στὸ τραπέζι τὰ φαγητά μας, ἀφθονα ὀρεκτικὰ καὶ κρασὶ μαῦρο
τοῦ τόπου καὶ ἄρχισε τὸ γαστρονομικὸ πανηγῦρο. Εφάγαμε καλά,
ἥπιαμε καλύτερα καὶ ἐσηκωθήκαμε λίγο ζαλισμένοι.

— Θὰ κοιμηθοῦμε; μ' ἐρωτᾶ δ καλόγερος.

— "Οχι, τοῦ ἀποκρίνουμαι" δὲν θὰ κοιμηθοῦμε· θὰ μείνωμ' ἐδῶ στὸ
τραπέζι, ἔωσον εὐχαριστηθῶ τελείως ἀπὸ σένα.

— Καὶ δὲν εὐχαριστήκαες ἀπὸ μέ; τί θές νὰ κάμω;

— Δὲν ἔννοιω ἔγώ, τοῦ εἶπα, νὰ ἔχω φίλο, νὰ τὸν ἀγαπῶ τόσο καὶ
νὰ μὴ ξέρω καλὰ καλὰ ποιός εἶνε...

— Εγώ θὰ πάω νὰ πέσω λίγο, εἶπε κ' ἔκαμψε νὰ κινηθῇ.

— Κ' ἔγώ φεύγω, τοῦ εἶπα· κ' ἐσηκώθηκα σὰν δυσαρεστημένος.

Ἐκεῖνος ἐπανεκάθησεν. Τοῦ ἐπετέθηκα τότε δυνατά, τόσον δυ-
νατά, δποῦ στὸ τέλος ἐκάμφη.

— Δὲν εὑρῆκα ἄλλον νὰ μὲ συμπαθήσῃ τόσον, μοῦ εἶπε· ἥξεν ρα-
πῶς θέλεις τὴν ιστορίαν μου· καθησε λοιπὸν καὶ ἄκουσε.

— Εδγαλε μιὰν ξύλινην πίπταν δποῦ εἶχε, τὴν ἄναψε καὶ ἥρχισε.

IV

— "Εμεινα δρφανὸς μικρός· ἡ μάννα μου μ' ἔβαλε στὸ σχολειό
κ' ἔμαθα λίγα γράμματα, μὰ φαίνεται δὲν τὰ παιρνα καὶ μ' ἔστειλε
στὴ Σύρα σ' ἔνα συγγενῆ, πρωτομάστορα στὸν ταρσανᾶ, στὸ ναυ-
πηγεῖο ποῦ τὸ λέμε τώρα. Εκεῖ φαίνετ εὑρῆκα τὸ δρόμο μου,

ἀγάπησα τὴν τέχνη ἐκείνη καὶ σὲ λίγα χρόνια ἔγεινα μάστορας καὶ ἀπὸ τοὺς καλούς, ἔγεινα ναυπηγὸς καὶ εἰχα τὸ εὐτύχημα νὰ βαστάξω καλὰ τὴ μάννα μου καὶ νὰ τὴν θάψω ἔγώ.

Μετὰ χρόνια ἡμουν παρακαλετός μάστορας καὶ μᾶζι μὲ ἄλλους πατριώτες — σὲ μιὰ περίστασι δποῦ ἦταν κεσάτια στὸ Ναυπηγεῖο τῆς Σύρας, ἐπῆγα στὸν Ποταμό. Ἐκεῖ πλιὸ μὴν ἐρωτᾶς· ἐδούλεψα λαμπρὰ σὲ ὅλα ἐκεῖνα τὰ μέρη καὶ ἔγεινα γνωστός καὶ πολυζήτητος. Μ' ἀγαποῦσαν ὅλοι γιατ' ἡμουν πάντα εὐθυμος καὶ μὲ καλὴ καρδια. Ἀγαποῦσα τὰ ζευκάκια μὲ τοὺς φίλους, χωρὶς νὰ ξεχνῶ τὴ δουλειά μου, ποῦ τὴν ἀγαποῦσα μὲ πάθος. "Εως ἐδῶ πάει καλά.

"Ηναφε δεύτερη πίππα, ἀδειάσε ἔνα ποτηράκι κ' ἔξηκολούθησε:

"Τὰ χρόνια ἐπερνοῦσαν καὶ οἱ φίλοι καὶ συντρόφοι μου ὑπανδρεύονταν ἔνας ἔνας. Μόνον ἔγώ δὲν εἶχα συλλογισθῆ παντρειά. Ή γυναῖκα μου ἦταν ἡ τύχη μου, καὶ μακαρία ἡ ὥρα...»

"Εσηκώθη, ἔκαμε ἔνα γύρο στὴν κάμαρα κ' ἔξανακάθησε.

"Ἐσύχναζα εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ ἐλληνικὰ σπίτια καὶ ἐγνώριζα ὅλες τῆς οἰκογένειες δποῦ ἡμουνα πάντα δεχτός μὲ προθυμία καὶ μὲ χαρά. Μερικές μ' ἐλογάριαζαν, φαίνεται, καὶ γιὰ γαμπρό μὰ ἔγώ δὲν ἐπρόσεχα. Ἐσυμπαθοῦσα μόνον περισσότερο δυὸς γυναῖκες, μητέρα καὶ κόρη. Είχε χάσει τὸν ἄνδρα τῆς ἡ γυναῖκα ἀυτὴ κ' ἐζοῦσε μὲ τὸ παιδί της, κοριτσάκι πολὺ συμπαθητικό. Ἔγώ ἡμουν τριάντα χρονῶν, ἐκεῖνο δέκα. "Ενα αἰσθημα, δὲ ξέρω καλὰ κ' ἔγώ ποιου εἴδους, μὰ πάντα ἀδολο αἰσθημα, μ' ἐσπρωχνε πρός τὸ σπίτι ἐκεῖνο. "Ως τόσο ἡ μικρὴ ἐμεγάλωνε καὶ ἡ μάννα της, ἡ κυρά-Χρυσῆ, ἔβλεπε μὲ κάποια ζήλεια τῆς φιλενάδες της νὰ πανδρεύουνται μικρές μικρές, καὶ ἡ Ἀρετὴ — ἡ κόρη της — νὰ μένη. Βλέπεις ἡ ἀναθεματισμένη προΐκα εἰνε ποῦ τὰ χαλᾶς δλα. Δὲν εἶχε προΐκα ἡ Ἀρετὴ καὶ δὲν τὴν ἐπρόσεχαν, μ' δλα της τὰ κάλλη γιατὶ δόσο ἐμεγάλωνε τόσο πιὸ δύορφη γινότανε καὶ τί σεμνή, τί γλυκειά, τί ἀθώα...»

"Εσηκώθηκε πάλι, ἀναστέναξε καὶ ξανάρχισε:

"Ἐκανα συχνὰ ταξιδάκια, ποῦ μ' ἔκαλοῦσαν γιὰ δουλειές καὶ πάντα, στὴν ἐπιστροφὴ, ἔφερνα κάτι τι τῆς Ἀρετῆς. Μ' ἐδεχόντανε σὰν δικό τους. Φρονιμώτατη γυναῖκα ἡ μάννα, ἐργατική, μ' ἀρεσε σὰν νὰ τὰν ἀδερφή μου. Νὰ μὴν τὰ πολυλογοῦμε, ἔγώ εἶχα πατήση τὰ σαράντα καὶ οὔτε στὸ νοῦ μου ἔβαλα παντρειά, ἀν κ' ἐμποροῦσα νὰ πάρω τὴν καλύτερη δὲν ἥθελα νὰ παντρευτῶ καὶ οὔτε ξέρω νὰ δοῦ πῶ γιατὶ δὲν ἥθελα.

"Ενα βράδυ μ' ἔνα φίλο μου, σ' ἔνα ποντσίδικο μέσα, ἐλιανοπίναμε. Κάποια δική μας ἐστεφανώνετ' ἐκεῖνο τὸ βράδυ καὶ δ φίλος μοῦ λέγει ἀξαφνα πῶς κάποιο παλληκάρι, μπακαλόπουλο, καλὸ παιδί, σκοπεύει νὰ ζητήσῃ — ἡ Ισως καὶ νὰ ζητησε πλιὸ — τὴν Ἀρετὴ γιὰ γυναῖκα. Δὲν ξέρω πῶς μοῦ ἐφάνηκε αὐτὴ ἡ εἰδησι· μὰ ἀπὸ τὸ ποντσίδικο ἐπῆγα ίσια στῆς κυρά-Χρυσῆς. Εύρηκα τὸ σπίτι κλειστὸ κ' ἐστενοχωρήθηκα πολύ. Τὸ πρωτ, χωρὶς νὰ χάσω καιρό, μιὰ καὶ δυὸ καὶ στῆς χήρας.

— "Ηρθα φές τὸ βράδυ καὶ δὲ σᾶς βρήκα, εἶπα.

— Ή Κα Εύανθια ηθελε νὰ μᾶς δῷ και πήγαμε μὲ τὴν Ἀρετὴν.
 — Καλὴ κυρία, εἰπα, μὰ ἐκεῖνος δ ἀδελφός της, δ Θεός νὰ φυλάχῃ,
 δὲ μ' ἀρέσει καθόλου. Χρήματα ἔχουν μὰ δὲν εἰν' ἄνθρωποι μερικοὶ.
 'Η Ἀρετὴ ἐκοκκίνησε κ' ἔψυχε στὴν κάμαρά της.

— Γιὰ ἄκουσε, μαστρο-Γιώργη, μοῦ λέει τότε ἡ μάννα. 'Η κυρία
 Εύανθια μοῦ ἐπρότεινε γαμπρὸ γιὰ τὴν Ἀρετὴν.

— Ποιόν;

— Τὸν Νικόλα τὸ μπακαλόπουλο, τοῦ Λυρῆ τὸ γυιό.

— Και σεῖς τί λέτε;

— Τουλόγου σου τί συμβουλεύεις; "Έχομε καλύτερο;

— 'Εγὼ ξέρω ἔναν καλύτερο — εἰπα — μὰ εἶνε λίγο μεγάλος ...

— Δὲ μᾶς μέλει γι' αὐτό ποιός εἶνε, μαστρο-Γιώργη;

— Αἱ, πολυλογίες θέμε τώρα, κυρά Χρυσῆ; Τὸν ἔχεις μπροστά σου.

Tί ἔγεινε δὲν περιγράφεται. Μ' ἐφίλησε δέκα φορές, ἔπειτα
 ἔκλαψε τὸ εἶχε γιὰ μεγάλη τύχη. Γιὰ τὴν γνώμη τῆς κόρης της δὲν
 τὴν ἔμελε πολὺ καλὸ παιδί πάντα και ὑπάκουο στὴν μητέρα, μπο-
 ροῦσε νᾶχη ἀλλη γνώμη; 'Εγὼ δὲν ηθέλησα νὰ τὴν ιδῶ ἐκείνη τὴ-
 βραδειά κ' ἔψυχα, τὸ ἀλλο δὲ πρωΐ σὰν ἐπήγα, μοῦ ἔδειξαν και ἡ
 δυὸ τὴ χαρά τους μὲ τρόπο δποῦ ἔμεινα κατευχαριστημένος.

Αὐτὸ ηταν ὅλο και γρήγορα πήρα τὴν Ἀρετὴν. Και δύο δλόκληρα
 χρόνια ημουν τόσο εὐτυχής ποῦ δὲν μπορῶ νὰ σοῦ πῶ. Τόσο καλὴ
 ηταν ἡ Ἀρετὴ σὲ μένα, δποῦ εὐτυχία μου ἐθεωροῦσα νὰ τὴν εὐχα-
 ριστῶ εἰς ὅλα και νὰ μὴ τῆς ἀντιτείνω εἰς τὸ παραμικρό. Εἶχαμε
 σχέσεις μὲ καλὰ σπίτια και ἡ Ἀρετὴ ἐπήγαινε παντοῦ μὲ τὴν φιλη-
 νάδες της μάλιστα ἔκαναν συχνὰ τὸ καλοκαίρι ἐκδρομές, δποῦ ἐγὼ
 δὲν ἐπήγαινα, γιατὶ εἶχα πάντα δουλειές. "Ημουν δμως εὐτυχής πῶς
 διεσκέδαζεν ἐκείνη.

Τώρα μποροῦσα νὰ σταματήσω ἐδῶ. Νὰ σοῦ πῶ πῶς μ' ἔπιασεν
 ἔξαφνα τρέλλα, πῶς εἰδα δνειρο κακό, πῶς δὲν εἰξεύρω τὶ ἀλλο
 κ' ἐσηκώθηκα ἔνα πρωΐ και ἐποδοπάτησα τὴν εὐτυχία και κουρε-
 λιασμένη και πατημένη, τὴν πέταξ ἀπὸ τὸ παράθυρο στὸ δρόμο
 κ' ἔψυχα χωρίς νὰ σταθῶ πουθενά ν' ἀνασάνω. Μὰ ἔσυ δὲ θὰ φχαρι-
 στούσουν μ' αὐτό. Μιὰ φορά ποῦ ἔκαλα τὸ μαχαίρι στὴν πληγή,
 πρέπει νὰ τὸ βυθίσω ἔως μέσα. Τώρα δὲ μοῦ εἶνε δύσκολο.

Ἐπλησίαζε νὰ τελειώσῃ δ Ἀπρίλης, ποῦ ἐπρόκειτο νὰ γενῆ
 ἐκδρομὴ μεγάλη σ' ἔνα κτῆμα ἀρχοντικό, δυὸ ὥρες μακριὰ ἀπ' τὴν
 πολιτεία και εἴμαστε και μεῖς καλεσμένοι. 'Εγὼ ἔτυχε νὰ ἔχω
 τέτοια δουλειά ποῦ δὲν μποροῦσα νὰ τὴν ἀναβάλω και ἡ Ἀρετὴ ἐπήγε
 μόνη στὴν ἐκδρομὴ συντροφευμένη ἀπὸ μιὰ φιλενάδα της. 'Η μη-
 τέρα της, ἀδιάθετη, ἔμεινε σπίτι. 'Εκεὶ δμως ποῦ ἐργαζόμουνα δὲν
 ξέρω πῶς, μὰ δὲν εἶχα ἡσυχία και μοῦ ἤλθεν ἔνας πόθος μεγάλος
 νὰ πάω κ' ἐγὼ αὐτὴ τὴ φορά στὴν ἐκδρομή. Φίλος συνεργάτης μοῦ
 εἶπε πῶς δὲν πειράζει ἡ δουλειά μπορεῖ νὰ τελειώσῃ και αὔριο.
 "Ἐψυχα τὸ λοιπόν, ἐπέταξα δηλαδὴ και μετά μιάμισυ ὥρα μὲ ἀμάξι
 ἔφτασα στὸ ἔξοχικό ἐκεῖνο κτῆμα. 'Επλήρωσα τὸ ἀμάξι κ' ἐπροχώ-
 ρησα πεζός, ἀκολουθῶντας τὸ μονοπάτι δποῦ ἔφεργε στὸ ἀρχοντικό

σπίτι, ποῦ ἐφαίνονταν ἀπό μακρυά. Σὲ λίγο ἐπέρασα τὰ σύνορα ἐνὸς μεγάλου περιβολοῦ, πολὺ ὥραιον, πολὺ ἐπιμελημένου ποῦ δὲν μπορῶ νὰ σοῦ τὸ περιγράψω. Θὰ ἡσαν τέσσαρες ὥρες μετὰ τὸ μεσημέρι. Στὴ μέση τοῦ περιβολοῦ ἐφαίνετο ἔνα κιόσκι, περικυκλωμένο ἀπό πλούσια πρασινάδα. Εἰς τὸ βάθος τοῦ περιβολοῦ, ἀπάνω σὲ λόφο ἦταν τὸ σπίτι, οἰκοδομή μεγάλη, πράγματι ἀρχοντική. "Οσο ἐπληγίασίαζα ἥκουα γέλια καὶ φωνὲς χαρμόσυνες, ποῦ μοῦ τῆς ἔφερνεν ἀλαφρὸ ἀγεράκι" ἐπροχωροῦσα ἐγὼ σιγά, γιατὶ μ' ἐμάγευεν ἡ τριγύρῳ μου διορφάδα καὶ σὲ λίγο εὐρέθηκα ἀπ' ὅξω ἀπὸ τὸ κιόσκι· κοντά στὸ σπίτι, ἐδιάκρινα μιὰ μεγάλη συντροφιὰ ἀπὸ γυναῖκες καὶ ἄνδρες. "Ἔω ἀπ' τὸ κιόσκι ἐστάθηκα καὶ μοῦ φάνηκε νὰ 'κουσα διμιλία σιγανή, σὰ μουρμουρητό" ἐπρόσεξα, λέξεις δὲν ἐδιάκρινα· τὸ κιόσκι ἦταν καφασωτὸ καὶ τὸ ἐσκέπαζε ἔνα πυκνότατο φύλλωμα· ἡ πόρτα ἦταν ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, τὸ ἀντικρυνό μου. 'Εστάθηκα λίγο καὶ χωρὶς καλά καλά νὰ καταλάβω τι ἥθελα, ἐπληγίασα, ἐπαραμέρισα τὸ φύλλωμ' ἀπὸ ἔνα μέρος καὶ εἰδα μέσα...»

"Ο καλόγερος ἐσηκώθη μὲ δρμή, ἐπερπάτησε, ἐξανακάθησε καὶ πάλι ἐσηκώθη...»

—"Αφησέ τα, τοῦ εἶπα· πέρασαν...

—"Οχι, μὲ διέκοφε θυμωμένα, θὰ τὰ πῶ· μιὰ στιγμὴ ἐρεθίστηκα... πέρασε. Κ' ἐξηκολούθησε γρήγορα:

«Εἰδα τὴν 'Αρετὴ μ' ἔνα νέο (τὸν γνώρισα) πολὺ κοντά, σὲ μιὰ θέσι, ποῦ δὲν ἀφίνει καμμιὰ ἀμφιβολία... Δὲ μπορῶ νὰ σοῦ πῶ τι αἰσθάνθηκα· ἀδύνατο νὰ τὸ θυμηθῶ καὶ νὰ τὸ παραστήσω... Νὰ δρμήσω, νὰ χτυπήσω, νὰ φωνάξω, μοῦ ἥρθαν ὅλ' αὐτὰ σὲ λίγα δευτερόλεπτα. "Ἐξαφνα αἰσθάνθηκα νὰ βουτίζουν τ' αὐτιά μου καὶ φαινεται νὰ σθηγαλα ἔνα μεγάλο γογγυτό, γιατὶ εὐθὺς ἀκουσα ταραχὴ ἀπὸ μέσα, βήματα καὶ σὰν τρεχάλα... 'Εγὼ ἥμουν καρφωμένος· νὰ κινηθῶ δὲ μποροῦσα· ἐπροσπάθησα ὅμως κ' ἔκαμα λίγα βήματα... καὶ εἰδα τότε τὴν 'Αρετὴ κ' ἔκεινον μακρυά νὰ τρέχουν...»

—"Εστάθη λίγο καὶ ἀνάσανε.

«Ἡ ζωὴ μου ὅστερα γιὰ κάμποσα χρόνια δὲν ἦτανε ζωὴ. "Ἐφυγα μακριὰ· πὸ τὰ μέρη ἔκεινα... "Ἐκείνη δὲ θέλησα ποτὲ νὰ τὴν ιδῶ οὕτε 'ρώτησα ποτὲ τι ἀπέγινε. 'Απέφυγα τοὺς πρώτους μου φίλους καὶ γνωρίμους καὶ ἐπλανήθηκα ἐδῶ κ' ἔκει, ἀσκοπα, δλόκληρα χρόνια· τὰ παρατησα ὅλα· δὲν εἶχα οὕτε δύναμι, οὕτε θέλησι νὰ δουλέψω καὶ τὸ χειρότερο τὸ 'ριξα στὸ πιοτό. Κοντολογήσα, ἐχάθηκα· ἥμουν ἄνθρωπος καὶ σὲ μιὰ στιγμὴ ἔγινα ἔνα τίποτα, ἐμηδενίσθηκα. Θὰ μοῦ πῆγε τώρα: δὲν τὸ ἐπαθεν ἄλλος αὐτὸ καὶ γιατὶ σὲ μὲ ἔκαμε αὐτὴ τὴν ἐντύπωσι; "Απόκρισι δὲ θὰ μπορέσω νὰ σοῦ δώσω... "Ἐφευτοδούλευα πότε πότε καὶ δ, τι ἔκέρδιζα τὸ ἔπινα, ἢ τὸ ἔπαιζα. Μὲ τὸν καιρὸ ἐπερνοῦσε ἡ λύπη ἔκεινη, μὰ ἔμεινε γιὰ πάντα τὸ ἐλάττωμα· δὲν ἥμουν πλιὸ τίποτα. "Ημουν πολὺ δυνατὸς ἄνθρωπος καὶ ἡ κατάχρησι δὲ μ' ἔβλαψε. Τὰ τελευταῖα χρόνια ποῦ ἔμεινα στὴν ἔνεντιά, ἄλλαξα πολὺ. Κάτι πρᾶγμα μ' ἔβδάρυνε κ' ἔζητοῦσα νὰ 'λαφρωθῶ, μὰ δὲν ἥξερα πῶς. "Ενας σύντροφός μου

στὸ πιοτό, μὰ καλός ἀνθρωπος, μοῦ θύμισε τὴν πατρίδα... "Ητανε
Θεοῦ φώτισι' ἀρπαξα τὴν ιδέα, σὰν τὸ ναυαγὸ τὸ σανίδι ποῦ ἔτυχε
μπρός του καὶ ἥρθα ἐδῶ ποῦ γεννήθηκα... καὶ πρώτη φορά, ὅστερ'
ἀπὸ χρόνια, ἐδοκίμασα μιὰ γαλήνη τόσο γλυκεὶα μέσα μου σὰν νὰ
εἰχ' ἀναγεννηθῆ. Σὲ κανένα δὲν εἴπα τίποτα καὶ κανένας δὲ μ' ἀρώ-
τησε' ἥθελα δημαρχοφράσι κ' ἑξωμοιολογήθηκα στὸν παπᾶ-Δημή-
τρη τὸν ἔρεις· ἔκεινοῦ ἡ συμβουλὴ ἥτανε νὰ μείνω στὸ Μονα-
στῆρι... καλόγερος... καὶ βλέπω πῶς καλύτερη θεραπεία δὲν
ἥθελα. Μπορῶ νὰ σου πῶ πῶς μήτε πάσχω, μήτε μισῶ τώρα...
Ἐταξείδευα σαράντα δλόκληρα χρόνια, ὠραῖα, δλο πρίμα· μιὰ στρα-
βοτιμονιά ἔρριξε τὸ καράδι· δξω κ' ἔμεινα ἐλεεινὸς ναυαγός· μήτε δ
πρῶτος είμαι μήτε δ ὅστερος....."

'Επλησίαζε νὰ δύσῃ δ ἥλιος ὅταν μὲ συγκίνησι ἀποχαιρέτησα τὸν
καλόγερο, ποῦ μὲ συνάδευσε κάμποσο διάστημα μὲ τὸ βλέμμα...

ΠΑΝ. Α. ΑΒΙΩΤΗΣ

Eἰς ἀγαλμάτιον Ἐρωτος

[Ἐπίγραμμα]

ΤΟΥ κάκου κοκκορεύεσαι! Δὲν πιάν' ἡ σαῖτιά σου...
Κατεργαράκο! Δὲν περνάει 'ς ἐμᾶς ἐδῶ ἡ μπογιά σου.
Μὲ τόξα, βέλη καὶ φτερὰ πλιὰ δὲν μᾶς τρώς τὸ μάτι...
Φέρνεις παράδες; τότε, ναι! μὲ γειά σου καὶ 'ς πολλά τη!

ΣΑΤΑΝΑΣ